

tako naučijo tudi drugega deželnega jezika. V tukajšni odgojilnici se sprejme 20—25 deklic. Kako veliko zaupanje zavživajo „šol. sestre“ in njih šola, je najlepši dokaz ogromno število deklic, ki rade iz bližnjih far — nekatere celo po 2 uri hoda tukajšjo šolo obiskujejo.

Ako resno prevdarimo okoliščine, pod katerimi živijo navadno ljudje blizu mest, ki morajo mnogo občevati z mestnimi prebivalci, vidijo njih razuzdano življenje, se tam navzamejo neverstva: in vse to združeno z neotesanostjo bolj siromaških ljudi na deželi; moramo tem bolj pozdraviti dobre krš. šole „šol. sester“ v okolici neverskih mest, blizu katerih je za vero in moralno življenje večja nevarnost. V takih šolah, ki nje vodijo „šol. sestre“, je vsaj ženski spol rešen, ki ima itak več upljava na družbinsko življenje, nego možki. Tukajšna dekliška šola oskrbljuje 4 „sestre“. Prednica njim je č. Romana Marschal.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kako bi se dali gospodarski dohodki pomnožiti!

I. Duša, jedro pametnemu gospodarjenju je: pomnožuj dohodke, znižuj stroške! Kdor se zoper to pravilo pregreši, kdor več izdaja, kakor sprejema, ta ne gospodari, ta le zapravlja in mora prej ali selej priti na boben in beraško palico. Poljedelstvo in živinoreja — vinogradarstva in gozdarstva tukaj ne jemljemo v poštev in v predarek — daje v obče našim kmetom večino njihovih dohodkov. Da pa oboje srečno napreduje, mora biti med njima prava, pametna razmera. Dobro obdelane njive, na katerih se pridelujejo tudi rastline za polaganje živini, podajajo gospodarju sredstva, da zamore več živine dobro rediti; ali to mu zopet pomaga do več gnoja in tedaj do boljšega obdelovanja njiv. O tej reči, zlasti pa o narejanju gnoja in pomnoževanju gnojnih tvarin se je že mnogo pisalo in bralo v „Slov. Gosp.“ Zato hočemo pozornost obrniti na nekatere druge reči, ki utegnejo tudi pripomagati, da se dohodki gospodarski pomnožijo. Ta sredstva so:

1. Večja skrb in natančnost pri obdelovanju njiv. Res je, marsikateri kmeti v tej reči veliko storijo, a ne da se tajiti, da jih je tudi mnogo popustljivcev, nemarnjakov in zanikrnezov, ki niso vredni lepega zemljišča, koje posedajo. Veliko tisoč oralov ostaja čez zimo še nepreoranah; globoko oranje se po mnogih krajih, kder ga je treba kakor boski kobili podkove, še vse preveč malo obrajta; marsikateri orjejo in rovljejo po celó mokrih njivah in ne sejajo semena, ampak ga v zemljo zaploskajo in zamažejo ali pa ga po dva, po tri dni ležati pusté, ker ga ne morejo zavlačiti, da ga divje in pitovne ptice poberejo. Krompir in druge osipavne sadeže nekateri le jedenkrat osipavljejo ali prav za prav večjo

travo po njivi popraskajo; kaj čuda, ako naposled imajo več plevla za spravljati, kakor pa lepega krompirja! Tu pa tam, toda hvala Bogu že bolj redko, zadenemo še na kmete starokopitneže, ki njivo le vsako tretje leto orjejo in posejajo in se držijo črne prabe, ter ne gleštajo ne krme ne gnoja. Take nedostojnosti je treba odpraviti in gospodarski dohodki se bodo sčasoma pomnožili.

2. Pomnožena sejatev ali saditev rastlin ali zelišč, ki služijo živini za polaganje. Takih rastlin je veliko na izbirko: razne detelje, zelena kuruza, sivo proso (sivka, sirek, sirkovina, sorghum vulgare, Moor-Hirse, Sirk), grahor, zeleni ječmen, zelena rž, grah, kolence (spergula arvensis sativa). Močno radi bi nasvetovali našim kmetovalcem prekoristno rastlino za polaganje živini, namreč: sirkovino. Po dva, po trikrat se nje na leto da obilo za polaganje nakositi; sitnoba je le ta, da pri nas semena ne obrodi, in ga je treba od inod kupovati. Razve ovsu se dajo gori omenjene rastline večkrat v letu sejati in storijo po vsakovrstnem žitu. Vselej dajo lep pridelek in če se hoče, se zamorejo tudi za seno posušiti. Ni pa se treba bati, da bi sejanje teh rastlin po ječmenu, ovsu, rži ali pšenici zemljišče bolj potegnolo, kakor se zamore potem z gnojem pomagati, kateri se je vsled polaganja z omenjenimi rastlinami pridobil. Njiva pa tudi gospodar je tukaj vselej na dobičku — že zarad dobro rejene svoje živine. Priporočujemo še tudi krvavo deteljo (Inkarnatkle) in sicer tako, da jo gospodarji naj sejejo sredi meseca avgusta. Tako vsejena krvava detelja da prvo zeleno krmo in je velika dobrota v spomladi, kedar so ljudje včasih zavolj pomanjkanja živinske krme v hudih zadregah. Za to deteljo se zamore potem posaditi vsakovrsten osipaven sadež: krompir, kuruza, še celó jari ječmen. Travniki, ki so z mahovjem zaraščeni, ali ki dajo le kislo krmo, ali ki se na leto samo jednokrat kosijo, so pač slabi in gospodar najbolje stori, da jih prevrže in izorje, če se jim z drenažo ali z napajanjem pomagati ne more. Če so taki zapuščeni travniki prestrmi za njive, se pa naj zasade z sadunosnim drevjem ali pustijo, da gozd zaraste. Močvirnim travnikom se pomaga z drenažo in z grabni. Komur ostane le malo travnikov, ta jih naj tem marljivejše obdeluje, naj jim pomaga z gnojem, posebno z kompostom. Trud mu bo travnik brž stotero povrnil.

3. Pomnoženo sadenje osipavnih sadežev: krompirja, bele in rumene pese, kapusa, fižola, kuruze itd. Sploh pa je modro, če se številno poljedelskih sadežev poprej množi, nego krči, ker se tako nasledkom slabe letine v okom prihaja; če ne stori jedno, pa obrodi drugo; tudi so pridelki pri osipavnih sadežih v obče precej bolj gotovi in obilni, kakor pa žitni. Bela pesa je po zimi tako izvrstna klaja za krave in tako rada obrodi, da se je le čuditi, zakaj se je še tako malo prikupila slovenskim kmetovalcem. Vino-

rejska šola blizu Maribora je letos na ne preveč rodnem zemljišču pridelala ogromno veliko najdebelejše pese. Izkopana je bila videti, kakor da bi po njivi ležale brezštevilne odbite glave Turkov. Osipavni sadeži naposled tudi zemljo zboljšujejo, ker njo pogosto vzhajljavajo in plevela čistijo. Zato je kot napredek svetovati, sadenje osipavnih sadežev rednemu poljedelstvu vvrstiti, zemljišče pa tem marljivejše obdelovati.

(Konec prih.)

Zimska jabelka. 8. Čebular (Lukas IX. 3 b) Zwiebel-Borsdorfer. Močno ploščasto čebulo podobno jabelko je srednje velikosti. Lupina je večkrat bradovičasta. Zori novembra, trpi pa do februarja. Po okusu in dobroti je čebular kot zanamizni sad za žlahtnim borščem, vendar za gospodarstvo zelo izvrsten. To jabelko se priporoča za splošno sajenje, ker že mlado drevo obilniše rodi, kakor žlahtni boršč. Drevo ne zraste veliko in se priporoča za večje sadunosnike. 9. Ananas kosmač (Lukas VIII. 2 a) Ananas-Reinette je lepo, srednje veliko jabelko visoke, kroglaste podobe. Lupino ima gladko in svitlo, na drevesu zelenkasto, pozneje, kečdar je celo zrelo, močno zlato-rumeno brez kakoršne rudečine. Značajne pri tej sorti so mnogobrojne, pravilno po sadu razdeljene rujave pike. Meso je žoltkastobelo, prijetno dišavnega vinsko-sladkornega okusa. Zori meseca novembra in trpi do februarja in še dalje in se prišteva našim najboljšim zanamiznim jabelkam: vendar tudi za gospodarstvo in jabelčnico je ta sad zelo cenljiv. Drevo raste krepko in gosto in je nenavadno rodovitno. Lukas in drugi umni sadjerejci svetujejo, da se kmalu rodovitna drevesa pridobé, storiti kakor pri boršču in žlahtne vejice te sorte v krono odraslih jabelčnih divjakov cepiti. Zavolj dolge trpežnosti se priporoča za prodajo.

(Dalje prih.)

M. Ovsa se veliko po nepotrebem potroši. Starejšim konjem, ki imajo že slabe zobe in pa tudi takim, ki prehitro žró, se dostikrat primeri, da tretjina ali celo polovica ovsu pozobanega v želodec pride, ki ni zažvekan. Taka nezažvekana zrna želodec ne prekuha in ne prebavi. Ona gredo večidel cela zopet od živine, kar je gotovo velika zguba. Da se temu v okom pride, se mora oves 3 ure, predno se živini položi, v vodi namakati. Če je voda prav mrzla, nekoliko dalj časa, da se zrna nekoliko vode navzamejo, mehkejša postanejo in se zažvekati morejo. Nekteri konji, da se jim zadosti poklada, vendar le shujšajo in sicer iz ravno povedanega uzroka.

M. Da korenstvo, repa, petersilja ne začne poganjati, ga je treba, predno se v kleti zagreba, z drobno potrošeno stolčeno soljo potrositi. Tako potrošeno korenstvo noter do junija ne poganja in se dobro hrani.

Sejmovi. 4. decembra na Polah, v Gomilskem, v Konjicah, v Šmarji, v Planini, v Zelenem travniku; 5. dec. v Ljutomeru; 6. dec. v Staremtrgu, v Dobrni, v Podsredi, (sv. Vorih), v Lučanah, v Sevnici, v Cmureku, št. Miklavžu pri Sotli, v Vozenici; 9. dec. pri št. Ilu na Goričkem, v Dobovi, v Bučah, pri št. Lovrencu na Prošinu, na Brenskigorei; 13. dec. v Jurkloštru, pri sv. Duhu pri Šavnici, pri sv. Petru pod sv. gorami, v Žavcu in v Studenicah.

Dopisi.

Iz celjske okolice. (Okrajni zastop — teharske zadeve — letina.) „Slov. Gosp.“ je naznačil, da je celjski okr. zastop most čez Voglajno pri „turkovem“ mlinu razdelil na 2 progi, češ, vozovi od ene strani morajo le po eni strani drdrati, kakor po železnici. Toda hloh, ki je most na 2 strani delil, je nekega dne zginil, le vedeti se ne da, je li modri okr. zastop nepraktičnost svojega djanja sam spoznal, ali mu jo je moral teharski župan vcepiti, ker se je ravno ob tistem času pri tistem mostu zavoljo tistega nepraktičnega razdeljenja velika nesreča zgodila. Da pa sl. okr. zastop pri svoji trmasti nepraktičnosti ostane, izmislil si drugo; dal je omenjeni most prav na debelo s trdim, debelim „šodrom“ posipati. Kaj je uboga živina trpela! Voli so padali, ker je bil „šoder“ bedoč, in na ravnem mostu so morali priprego iskati; ljudje so kleli, kateri so morali bosí po ojestrem „šodru“. Marsikateri je želel, ko bi tistega velikega gospoda „štrasenkomisarja“, ki je to posipavanje izmislil, bosega po „šodranem“ mostu kake pol ure naganjali! Ker je bila po takem mostu vožnja in hoja le pretežavna, usmili se „štrasenkomisar“ živine in ljudi in da pošodrani most posipati — z blatom. Tako jest! Kdor ne veruje, naj gre „turkov“ most gledat. Kakor so poprej vozniki težavo imeli zavoljo „šodra“, obtičijo zdaj vozovi na mostu zavoljo — blata. — Poskušal sem poizvedeti uzroke posipanja „turkovega“ mosta; zvedel sem ga. Sl. okr. zastop celjski, ali prav za prav njegov „štrasenkomisar“ misli, da se mostnice prehitro poškodujejo, ako vozovi po golih mostnicah drdrajo. Pa na Angleškem in v Ameriki, kder so gotovo tako praktični gospodarji doma, kakor v celjskem okr. zastopu, mislijo, da mostnice bržej strohnijo od moče, kakor se poškodujejo po vožnji. Tudi je most zdaj tako posipan in pošodran, da voda mora zaostajati. Ta ubogi posipani most nosi noč in dan lepo breme kakih 5—600 centov. To niso šale za tako že zastarelega tovarnika. Da mu pa nebi kdo kakega rebra strl, ali pa glave pripognil, prepovedal je baje okrajni zastop čez 30 centov težke vozove po mostu voziti. Da bi se pa zamoglo zvedeti, se li vozniki te postave držijo, treba bo na vsakem koncu mosta tehtnice, ki bo stala vsaka 3—400 fl. Ako bi n. pr. kdo pripeljal do mosta voz vina, ki bi tehtal